

رحیم بنی‌اسدآزاد

«محمود صادق محمدی» از فعالان سه‌تار سازی در ایران است که اساتید مطرح موسیقی از ساز او استفاده کرده‌اند، او به احیاء شیوه‌های قدیم سه‌تار سازی پرداخته و آن‌ها را با معیارهای امروز به روز کرده و قالب‌های جدیدی وارد سه‌تار سازی کرده و اولین بار قالب، الگو، اندازه، دهانه و جنس چوب و کاسه را در سه‌تار سازی به کار برده و سه‌تار را با چوب‌هایی غیر از گردو و توت ساخته؛ اما با همه این فعالیت‌ها و خلاقیت‌ها هنوز معتقد است سه‌تار به جایگاهی که باید نرسیده و سازی نوپاست و کار زیادی دارد.

او ماه گذشته برای برپایی نمایشگاهی به کرمان سفر کرد. نمایشگاهی که در باغ موزه وزیر کرمان با حضور «داود آزاد» نوازنده و خواننده مطرح موسیقی ایرانی برپا شد و او در آن سازهایش را به نمایش گذاشت، نمایشگاهی که به گفته خودش استقبال از آن خوب بود و از برپایی‌اش راضی است.

در یکی از روزهای نمایشگاه به سراغش رفتیم و در فضایی آرام که با تک نوازی سه‌تار او همراه شد پای صحبتش نشستیم. او در این گفت‌وگو با ما از دغدغه‌هایش برای موسیقی و سه‌تار، نگرانی‌ها و آرزوهایش گفت و کارش را مسئولیت اجتماعی خود در قبال فرهنگ و هنر دانست. گفت‌وگویی که باید زودتر از این هم‌زمان با نمایشگاه منتشر می‌شد که به دلایل غیرقابل پیش‌بینی برای من و بیماری، به تأخیر افتاد. با این حال خواندنش خالی از لطف نیست.

چی شد که تصمیم گرفتید نمایشگاهی در کرمان داشته باشید؟
 قصد داشتیم در چند استان و شهر کشور نمایشگاهی برگزار کنیم تا دوستان و هنرمندان از نزدیک با کارها آشنا شوند، اولین نمایشگاه انفرادی من سال گذشته اوایل اسفندماه در شهر تبریز بود، کرمان گزینه بعدی من بود، روال این است که یک جایی که ما می‌رویم بعد از آن دوستان دیگر از شهرهای دیگر به سراغمان می‌آیند.

هدفان از برگزاری نمایشگاه چیست؟
 من هدفم بیشتر نشان دادن آثار است، چون به خاطر بعد مسافت تا تهران شاید خیلی‌ها نتوانند ساز را از نزدیک ببینند، خیلی بحث فروش برایش مطرح نیست، همین که قالب‌های مختلف و شیوه‌های مختلف ساخت ساز را ببینند کافی است.

یعنی کلا برای فروش نیست؟
 چرا می‌تواند باشد؛ ضرورتا این‌طور نیست که نباشد، منتهی هدف اصلی من به نمایش گذاشتن این‌ها است، البته می‌تواند نمایشگاه فقط برای نمایش باشد که من چنین نمایشگاهی هم داشتم. منتهی موضوع این است که در رسانه ملی که ساز نشان داده نمی‌شود و جاهایی که دوستان می‌توانند ساز با تنوع بالا ببینند بسیار محدود است و می‌توان گفت تقریبا نیست؛ برای همین من سعی می‌کنم که آثاری که تولید می‌کنم متنوع باشد و با نمایشگاه‌هایی که می‌گذارم در دسترس مخاطب قرار بدهم. ■ از شروع کارتان بگویید اصلا چی شد که به سمت سه‌تار سازی رفتید؟

من از بچگی علاقه داشتم به این‌که یک صدایی از یک جسمی در بیایم. سیم الکتروموتور را برمی‌داشتم روی چوب‌هایی که در کارگاه پدرم بود میخ می‌زدم و سیم می‌کشیدم در طوفش و دلینگ دلینگ می‌کردم و حال خوبی در من ایجاد می‌شد. این مال سن ۵ سالگی است و این از همان زمان ادامه داشت تا بعدها کم کم با صدای سه‌تار آشنا شدم و به این سمت رفتم، اولین سه‌تاری هم که شنیدم سه‌تار نوازی استاد «ذوالفقون» در آلبوم «گل صد برگ» بود.

اولین باری که یک ساز حرفه‌ای ساختید یادتان است کجا بود و به چه صورت اتفاق افتاد؟
 در کاردستی درس حرفه و فن یک گیتار ساخته بودم، واقعی هم نبود، یک شبه گیتاری بود که خیلی شبیه گیتار بود، با چوب‌های مختلف برش دادم و با تخته سه‌لا صفحه‌اش را نصب کردم، شروع بوده، فکر می‌کنم ده سالم بود، اما اولین ساز واقعی‌ام را سال هفتاد و پنج ساختم، اولین سه‌تارم را بدون هیچ الگو و راهنمایی، بسیار سخت ساختم که هنوز هم آن را دارم. در حالی که امروز شما به راحتی

محمود صادق محمدی سازنده سه‌تار در گفت و گو با استقامت؛

سه‌تار هنوز به جایگاه واقعی‌اش نرسیده است

می‌توانید قالب و الگو پیدا بکنید و اطلاعات در دسترس است. زمانی که ما شروع کردیم هیچ قالب سه‌تار یک چیز دست نیافتنی بود، من آن زمان در رشت بودم. تا این‌که با یک کتابی به اسم سه‌تار ساز که مرحوم چاپچی نوشته بودند آشنا شدم و یک مقدار توانستم از آن برداشت کنم، ولی بعد از آن دیگر بحث کار و تلاش و تجربه بود.

کلا شیوه کار شما چگونه است، شما ساز را به سفارش کسی تولید می‌کنید یا خودتان تولید و بعد عرضه می‌کنید؟

من چند سالی می‌شود که روال کارم به این صورت است که یک سری قالب‌ها و الگوهای مشخصی را می‌سازم، تا دوستانی که می‌خواهند مثلا ساز مشخصی را انتخاب کنند گزینه‌هایی داشته باشند که بتوانند ساز مناسب دست خودشان را انتخاب کنند؛ اصلا دنیای امروز سفارش بردار نیست، ده سال پیش دوستان سفارش می‌دادند و دو ماه، سه ماه و حتی شش ماه منتظر می‌ماندند، ولی الان زندگی خیلی عجله‌ای شده، همه چیز زودتر باید در دسترس باشد، حالا یک سری آثار هستند که بسیار خاص هستند و بنا به سفارش برای یک نفر ساخته می‌شوند، آن‌ها داستان‌شان فرق می‌کند، واقعا باید فرصت‌ها محدود نباشد، زمان کافی برای من سازنده وجود داشته باشد که این از حوصله عموم مخاطبین ما خارج است.

گفتید چند قالب مشخص سازی می‌سازید؛ درباره این قالب‌ها توضیح می‌دهید؟

قالب‌های سه‌تار متنوع است، یعنی یکی از ویژگی‌های بارز سه‌تار تنوع بالا و رنگ‌آمیزی صوتی بسیار زیاد سه‌تار است؛ قالب‌هایی که من کار می‌کنم در واقع اقتباسی از اساتید گذشته است، از زمان قاجار تا همین حدود سی سال پیش، اساتیدی مثل استاد «کمالیان»، «هاشمی» و «عشقی»، من الان دارم روی آن‌ها کار می‌کنم، یعنی اقتباسی از آن‌هاست نه لزوما همان قالب؛ و جالب است که بگویم این بحث قالب والگو را اولین‌بار در فضای مجازی من بودم که ارایه کردم و گفتم که قالب، الگو، اندازه، دهانه و جنس چوب و کاسه که خب خیلی هم فرآگیر شده؛ فقط یک مغضلی که پیش آمده به اشتباه یک چیزهایی را دارند جا می‌اندازند که این برای ذهن و در واقع دانش مخاطب می‌تواند مضر باشد.

مثلا چه چیزهایی؟
 یک سری اندازه‌هایی در سه‌تار وجود دارد که سبک‌ها را تعیین می‌کند، مثلا قالب استاد هاشمی از دهانه سیزده تا چهارده و هفت هشت میلی‌متر است؛ قالب استاد عشقی از پانزده و نیم عرض دهانه تا صد و پنجاه و پنج میلی‌متر تا صد و شصت میلی‌متر است. حالا دوستانی هستند که به اشتباه مثلا سازی می‌سازند با دهانه چهارده بعد می‌گویند الگوی «عشقی» درحالی که الگو و قالب این‌ها منحصرأ مشخص به یک فرد است و خب اسنادش موجود و قابل دسترس است و این اشتباه در اندازه‌ها مخاطبین را به اشتباه می‌اندازد.

ویژگی هر کدام از این قالب‌ها چیست و نوازنده‌ها چگونه انتخاب می‌کنند؟

معیارهای انتخاب بر اساس سبک نوازندگی است، یعنی این‌طور نیست که ما بگوییم کدام سه‌تار بهتر است؛ ما بهتر اصولا نداریم، شما بر اساس آن کاری که می‌خواهی انجام بدهی یا آن شیوهی نوازندگی خود سازی انتخاب می‌کنید و اصلا نمی‌توانیم بگوییم کدام بهتر و کدام بدتر است؛ فراخور و اقتضای یک قالب برای یک شیوهی نوازندگی است.

ویژگی‌های خاص سه‌تارهایی که شما تولید می‌کنید چیست؟
 در گذشته به صدا و صدای خود ساز در ساخت سه‌تار خیلی اهمیت آنچنانی داده نمی‌شد تا زمان استاد «هاشمی» که به لحاظ ساختاری ساز به یک استاندارد نسبی رسید، این استاندارد که عرض می‌کنم در ارتفاع خرک، ارتفاع اکشن، مضراب‌خور ساز، نرمی یا سفتی ساز است که من سعی کردم در همه‌ی شیوه‌های سه‌تار سازی این‌ها را مدون کنم، یعنی جنس صداهای گذشته را با معیارها و استانداردهای امروز نوازندگی آپدیت کنم که نوازنده‌ی امروز بتواند آن جنس صدا و کوالیتی صوتی را با معیارهای امروز داشته باشد. کارهای دیگری هم که کردم این بود که اولین کسی بودم که چوب‌های غیر بومی را به طور مدون وارد سه‌تار سازی کردم. چوب‌هایی که وارداتی بوده و لزوما چوب‌هایی بوده که در سازسازی غربی از آن‌ها استفاده می‌شده، قبلا با چوب‌های توت و گردو سه‌تار ساخته می‌شد و خیلی به ندرت «افرا» بود که الان مثلا افرا یکی از پایه‌های ثابت کار ما در کاسه‌سازی است و مخاطبین خودش را پیدا کرده است، الان لزوما یک نفر می‌آید و می‌گوید من «ونگه» می‌خواهم یا چوب‌های دیگر که این‌ها هر کدام یک جنس صدای مشخصی دارد؛ یک اشتباه رایجی که ما زیاد با آن برخورد می‌کنیم این است که می‌گویند کاسه سه‌تار در جنس صدای سه‌تار بی‌تأثیر است، در حالی که اصلا این‌طور نیست، من خودم بنا به تجربه می‌گویم پنجاه پنجاه است.

الان شرایط استقبال و گرایش به سمت سازهای سنتی ایرانی مخصوصا سه‌تار چگونه است؟
 به نسبت تمام دوران‌هایی که حداقل به سن و سال ما می‌خورد بی‌نظیر است، یعنی شما مخاطبین زیادی در هر خانواده‌ای دارید حداقل یک نفر، چه بچه، چه میان‌سال و چه بزرگ‌سال یک سازی کار می‌کنند و این نشان می‌دهد که موسیقی راه خودش را مثل همیشه در تاریخ پیدا کرده و این جریان همچنان ادامه دارد. ■ با این‌که خیلی به قول شما ساز نشان داده نمی‌شود دلیل جذب مردم چیست؟
 هر چیزی را محدود کنید از یک جای دیگر می‌زند بیرون؛ یعنی هرچقدر جریان محدودتر می‌شود مردم بیشتر سراغش می‌روند، در مورد موسیقی مصداقش را می‌بینید؛ شما فکر کنید در طول چهل و اندی سال گذشته شاید تعداد انگشتان یک دست ساز نشان داده شده که آن هم خیلی نصف و نیمه بوده است، ولی مردم دنبالش می‌روند چون ذاتا حس زیبایی‌شناسی مردم موسیقی را طلب می‌کند.

الان به گذشته و روند کارتان و سال‌ها سه‌تار سازی نگاه می‌کنید فکر می‌کنید به آنچه می‌خواستید رسیدید؟
 به نظر من سه‌تار همین الان با همه‌ی پیشرفت‌هایی که دارد هنوز هم ساز نوپایی است، یعنی ما در صنعت سه‌تار سازی کار بسیار زیادی در آینده خواهیم داشت، چون این ساز هنوز به آن جایگاهی که باید هم در بین ارکسترآسیون ایرانی و هم در بحث کارگاهی و ساختاری خودش برسد نرسیده، آن اتفاق نیفتاده؛ واقعا نمی‌دانم کی می‌افتد، حالا یک نسلی در دوره قاجار بعد از آن اوایل پهلوی، بعد از انقلاب بودند که ساز ساختند، الان هم که دست ما جوان‌ترها است؛ در همه این سال‌ها خط سیرش را که بررسی کنید می‌بینید این ساز دایما دارد پیشرفت می‌کند. منتهی یکی

از معضلاتی که ما امروز داریم این است که از صدای درست سه‌تار کمی فاصله گرفته شده یعنی کمتر کسی هست که صدای درست سه‌تار را بر اساس رفرنس‌های تاریخی توانسته ارایه کرده باشد؛ جنس صدای سه‌تار یک مسئله خیلی گنگی است، اهالی فن و حرفه‌ای‌ها می‌دانند، یعنی الحانی که از ساز در می‌آید، آرایه‌های صوتی که خود ساز می‌تواند داشته باشد و امکانات صوتی که می‌تواند سه‌تار سواوی ظاهر و صنعت‌اش بدهد که بتواند نوازنده را سر ذوق بیاورد و احساسات درونی‌اش را از طریق این ساز ارایه کند، مقداری کم شده و بچه‌های سه‌تار ساز از آن دور شدند.

خودتان فکر می‌کنید ساز سه‌تار به کجا و چه چیزهای باید برسد که کامل شود؟

بحث جنس صدا و کیفیت صوتی است، چون یک ساز خوب که ما اصطلاحا به آن می‌گوییم خوش صدا، تعابیر مختلفی دارد، این که ما بتوانیم این تعابیر را مدون کنیم و یک صدایی ارایه کنیم که گوش‌نواز باشد و در ضبط، استودیو و حتی حضوری صدای درستی باشد هنوز به طور کامل در سه‌تار اتفاق نیفتاده است.

این‌ها باید در ساخت سه‌تار اتفاق بیفتد یا در نوازندگی آن؟

این نکته بسیار مهم است، یک ساز سه‌تار بایستی نوازنده خوبی هم باشد که بداند از سه‌تار چه می‌خواهد. ما اصولا در سازسازی و بخش داریم، یک بخش نجاری است که صنعت چوب است، این‌که شما بتوانید با این چوب چه کار کنید در واقع مثل ساختن مجسمه است در عین حال حجمی که ما می‌خواهیم بسازیم باید بر اساس استانداردها صدای درستی هم بدهد برای همین اگر کسی سه‌تار نوازی را بلد نباشد قاعدتا نمی‌تواند صدای درستی هم از سه‌تار در بیاورد. این مسئله بسیار مهمی است که معمولا به آن پرداخته نمی‌شود و متأسفانه از آن صدای استاندارد فاصله می‌گیرند، یعنی شاید در ذهن‌شان چیزی از سه‌تار بخواهند ولی چون نمی‌توانند آن را آزمایش کنند و با سه‌تار بنوازند نمی‌توانند آن صدای درست را از ساز بیرون بکشند برای همین از استاندارد فاصله می‌گیرند.

از نمایشگاه کرمان بگویید استقبال چگونه بود؟

استقبال در کرمان خیلی خوب بود؛ دوستان خیلی با حال و مهمان نوازی دیدم و پیدا کردم، و به آن‌چه که مد نظرم بود تا حد خیلی خیلی زیادی رسیدم و از نمایشگاه کرمان خیلی راضی هستم. کرمان نوازنده‌های بسیار خوبی دارد، از سنین خیلی کم حتی ده دوازده سال تا به بالا نوازنده‌های کرمان واقعا عالی بودند. نوازنده‌های درستی هستند، یعنی معلوم است که این شهر روی سه‌تار نوازی خودش زیاد کار کرده است. ■ از مشکلات و کمبودهایی که در این مسیر داشتید هم بگویید؟
 من به عنوان یک هنرمند عمرم را در این کار گذاشتم، حدودا سه چهارم عمرم در این کار گذشته؛ اعتقاد به مشکل ندارم، هر کاری مشکلات و معضلات خاص خودش را دارد، این منم که انتخاب می‌کنم که این کار را به چه شکلی انجام بدهم، نمایشگاه‌هایی که به صورت انفرادی در این سال‌ها گذاشتم بسیار سخت بوده ولی چون عشقش را داشتم انجام دادم، نه منتهی هست، نه انتظاری از کسی دارم و نه درخواستی از هیچ ارگانی؛ این رسالت و مسولیت اجتماعی من است که کاری را که بلام می‌توانم و از دستم بر می‌آید را برای فرهنگ این مملکت انجام بدهم. مثل من خیلی‌ها آمدند و رفتند و آنچه که مهم است جریان‌های موسیقی و سازسازی است که از چند صد سال پیش یا چند هزار سال پیش در این مملکت وجود داشته و دارد و ادامه هم خواهد داشت.

برپایی نمایشگاه را ادامه می‌دهید؟
 یکی از اهداف من این است که تقریبا در همه شهرها و استان‌های ایران این کار را انجام دهم، البته که نمایشگاه گذاشتن واقعا سخت است و کار بسیار طاقت فرسایی است. ساخت، آماده کردن کارها، حمل و نقل و هماهنگی، همگی سخت است، نمایشگاه‌هایی که من برگزار می‌کنم کاملا خودخواسته و در واقع بدون هیچ گونه حمایتی از هیچ ارگانی است. در واقع همت عالی خودمان و دوستان مان است که باعث برگزاری این نمایشگاه‌ها می‌شود.

هم‌زمان با دهه فجر صورت می‌گیرد؛

افتتاح و آغاز عملیات اجرایی ۱۰۲۰ پروژه در استان

گروه اقتصاد: معاون هماهنگی امور عمرانی استانداری کرمان گفت: «یک‌هزار و ۲۰ پروژه با اعتبار ۱۲ هزار و ۵۰۷ میلیارد تومان در دهه فجر افتتاح می‌شوند و یا عملیات اجرایی آن‌ها آغاز خواهد شد.»

سیدمصطفی آیت‌اللهی‌موسوی افزود: «از مجموع پروژه‌ها، تعداد ۵۹۴ پروژه دستگاه‌های اجرایی به مبلغ ۶ هزار و ۷۰۸ میلیارد تومان افتتاح خواهد شد، ۱۹۳ پروژه نیز شروع عملیات اجرایی آن‌ها به مبلغ ۵ هزار و ۱۲۷ میلیارد تومان خواهد بود.»

وی ادامه داد: «همچنین ۱۱۵ پروژه مربوط به شهرداری‌ها به مبلغ ۵۳۸ میلیارد تومان و ۹۱ پروژه در دهیاری‌ها به مبلغ ۱۰۰ میلیارد تومان افتتاح خواهد شد.»

آیت‌اللهی‌موسوی یادآور شد: «۲۰ پروژه آغاز عملیات اجرایی به مبلغ ۲۳ میلیارد تومان مربوط به شهرداری‌ها و ۷ پروژه مربوط به دهیاری‌ها به مبلغ ۱۱ میلیارد تومان خواهد بود.»

به گزارش روابط عمومی استانداری کرمان، وی در جلسه ستاد دهه فجر استان کرمان بیان کرد: «در مجموع ۲۳۸ پروژه افتتاحی از ۵۹۸ پروژه قابل افتتاح دستگاه‌های اجرایی، اعتبار آن‌ها از محل اعتبارات استان به مبلغ ۲ هزار و ۲۸۲ میلیارد تومان معادل ۵۷ درصد تأمین شده است.»

معاون هماهنگی امور عمرانی استانداری کرمان ادامه داد: «بیشترین پروژه‌هایی که در این ایام افتتاح می‌شود مربوط به بنیاد مسکن انقلاب اسلامی با ۱۲۸ پروژه است که ۲۲ درصد کل پروژه‌ها را شامل می‌شود، همچنین بیشترین اعتبار مربوط به شرکت گاز به مبلغ یک‌هزار و ۶۶۰ میلیارد تومان است.»

وی خاطرنشان کرد: «بیشترین پروژه‌هایی که عملیات اجرایی آن‌ها آغاز می‌شود در حوزه بنیاد مسکن به میزان ۷۱ پروژه بوده است.»

وی گفت: «بر اساس اعلام شرکت گاز عملیات گازرسانی به شهرهای استان بالای ۹۷ درصد و روستاها بالای ۶۰ درصد تکمیل می‌شود.»

معاون استاندار کرمان خبر داد؛

جشنواره فرش کرمان برگزار می‌شود

گروه اقتصاد: معاون هماهنگی امور اقتصادی استاندار کرمان با بیان اینکه فرش کرمان باید به جایگاه ممتاز خود در دنیا و کشور برگردد، گفت: «برای احیای وضعیت فرش کرمان، جشنواره‌های برای معرفی این صنعت و ظرفیت‌های استان برگزار خواهد شد.»

امیر حسن‌زاده از برگزاری نمایشگاه فرش در اوایل اسفندماه در محل نمایشگاه‌های دائمی جنوب‌شرق خبر داد و افزود: «جشنواره فرش را نیز در کنار این نمایشگاه خواهیم داشت و از فعالان و همه ارکان موثر در صنعت فرش تجلیل می‌شود.»

به گزارش روابط عمومی استانداری کرمان، وی بیان کرد: «در صنعت فرش و نمایش هنر اصیل کرمان، ارکان مختلفی دخیل هستند و لذا از بافندگان مطرح و بنام و سایر بخش‌ها همچون ریسندگی، رنگرزی و تولیدات فاخر فرش در استان تجلیل خواهد شد.»

معاون استاندار کرمان خاطرنشان کرد: «امیدواریم این کار ماندگار شود و در سال‌های آینده نیز تداوم یابد.»